

บทที่ ๕

สรุปและขอเสนอแนะ

การศึกษาลักษณะผู้นำของใหม่ โดยศึกษาจากสมาชิกสหกรณ์โคเหมหนองโพ ปรากฏผลในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้คือ

๑. อายุ พบว่าผู้ที่มีอายุน้อยระดับ ๒๐ - ๓๕ ปี มีความคิดอ่านในการกู้เงินและในการขยายอาชีพมากกว่าผู้ที่มีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป ในกลุ่มที่เลี้ยงวัวนมในระยะเริ่มแรกและในช่วง ๔ - ๖ ปี แต่สำหรับผู้ที่เลี้ยงวัวนม ๗ ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มแรกที่เลี้ยงก่อนกลุ่มอื่น ๆ นั้น กลับมีลักษณะตรงกันข้าม

๒. การศึกษา เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ ดังนั้นในเรื่องการศึกษานี้ไม่เห็นความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดระหว่างการศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ ที่นำมาศึกษาด้วย แต่พอจะกล่าวได้ว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมปีที่ ๔ มีแนวโน้มที่จะมีความคิดความเชื่อแบบโบราณประเพณีมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่า อย่างไรก็ตามกลุ่มที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้ที่เลี้ยงวัวมานานที่สุด มีแนวโน้มว่ามีความเชื่อแบบโบราณประเพณีมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๓. สถานภาพ พบว่า สมาชิกกลุ่มที่ ๓ ที่เลี้ยงโคเหมมานานที่สุด เป็นกลุ่มที่มีสถานภาพสูงที่สุดคือ เป็นกลุ่มที่สมาชิกส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นกรรมการสหกรณ์ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งกรรมการอื่น ๆ มากที่สุด ส่วนสมาชิกกลุ่มที่ ๑ ซึ่งเลี้ยงโคเหมในระยะเวลายาวน้อยที่สุดนั้นมีสถานภาพทางสังคมต่ำสุดสำหรับกลุ่มที่ ๒ ซึ่งเลี้ยงโคเหมมานาน ๔ - ๖ ปีนั้น มีสถานภาพทางสังคมค่อนข้างดี

๔. ความเชื่อแบบโบราณประเพณี พบว่า สมาชิกในกลุ่มที่ ๓ ซึ่งเลี้ยงวัวมานานที่สุด คือตั้งแต่ ๗ ปีขึ้นไป มีแนวโน้มว่าจะมีความเชื่อแบบโบราณประเพณีมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ กลุ่มที่ ๒ ซึ่งเลี้ยงวัวมานาน ๔ - ๖ ปี เป็นกลุ่มที่

กำลังกันระหว่างความเชื่อแบบโบราณประเพณีกับความไม่เชื่อหรือไม่ยึดมั่นในแบบเดิม กลุ่มที่ ๑ ซึ่งเลี้ยงวัวมาได้ไม่กี่ปี กลับเป็นกลุ่มที่ไม่สู้จะยึดมั่นในความเชื่อแบบโบราณประเพณีมากนัก

๕. การศึกษาลือสาร พบว่า กลุ่มที่ ๑ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เลี้ยงวัวนมมาได้ไม่นาน เพียง ๑ - ๓ ปี เป็นกลุ่มที่มีอัตราในการศึกษายังสถานที่ต่าง ๆ น้อยที่สุด และในการไปยังสถานที่ต่าง ๆ อันได้แก่ตลาดในตัวอำเภอ จังหวัดราชบุรี จังหวัดอื่น ๆ และกรุงเทพฯ นั้น ปรากฏว่าผู้มีระดับอายุ ๒๐ - ๓๕ ปี มีอัตราส่วนในการไปมากกว่าผู้มีอายุสูงกว่า ส่วนกลุ่มที่ ๒ และกลุ่มที่ ๓ นั้น ไม่สามารถที่จะบอกได้ว่ากลุ่มใดมีอัตราของการไปศึกษอสถานที่ต่าง ๆ มากกว่า ทั้งนี้เพราะอัตราส่วนในการไปศึกษอนั้นใกล้เคียงกันมาก และมีแนวโน้มว่าผู้มีระดับอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป มีอัตราในการไปศึกษายังสถานที่ต่าง ๆ สูงกว่าผู้มีระดับอายุน้อยกว่า ยกเว้นการไปกรุงเทพฯ มักจะเป็นผู้มีอายุ ๒๐ - ๓๕ ปี มีการไปในอัตราที่สูงกว่าผู้มีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป ส่วนการใช้สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์นั้น กลุ่มที่ ๑ มีอัตราการใช้ น้อยที่สุด ส่วนกลุ่มที่ ๒ และกลุ่มที่ ๓ นั้น มีอัตราของการอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือรายสัปดาห์ที่ใกล้เคียงกันมาก โดยที่กลุ่มที่ ๒ มากกว่ากลุ่มที่ ๓ ในอัตราส่วนไม่เกินร้อยละ ๑ แต่สำหรับการอ่านเอกสารแนะนำเรื่องวัวมนั้น กลุ่มที่ ๓ มีการอ่านเป็นประจำมากที่สุดและตัวเลขเด่นกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งหมด ส่วนการใช้สื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์นั้น กลุ่มที่ ๑ มีอัตราการใช้เป็นประจำน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มที่ ๒ มีอัตราการใช้สื่อทั้ง ๒ ประเภทมากกว่ากลุ่มที่ ๓ ในอัตราที่ไม่แตกต่างกันมากนัก และโดยมากแล้วผู้มีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป ใช้สื่อทั้ง ๒ ประเภทดังกล่าวมากกว่าผู้มีอายุน้อยกว่า นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่มีสถานภาพสูงหรือเป็นผู้ที่มีตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดในสังคม ไม่ว่าจะเป็นกรรมการ สหกรณ์ หรือตำแหน่งในกลุ่มสหกรณ์ก็ตาม มีแนวโน้มที่จะรู้จักกับบุคคลสำคัญ ๆ ทั้งในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ตำแหน่งใด ๆ เลย โดยเฉพาะในกลุ่มที่ ๓ นั้น มีอัตราส่วนในการรู้จักบุคคลสำคัญต่าง ๆ ค่อนข้างสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งหมด

จากลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวพอจะสรุปลงในตาราง เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของสมาชิกสหกรณ์แต่ละกลุ่มได้ดังนี้

ลักษณะ	(เลี้ยงวัวนาน ๑ - ๓ ปี)	(เลี้ยงวัวนาน ๔ - ๖ ปี)	(เลี้ยงวัวนาน ๗ ปีขึ้นไป)
๑. ระยะเวลาในการยอมรับ	รับได้ช้าที่สุด ที่หลังกลุ่มอื่น ๆ มีจำนวนร้อยละ ๓๔.๕	รับได้เร็วรองลงมาจากรวมแรก มีจำนวนร้อยละ ๓๓.๑	รับได้ก่อนใครในหมู่บ้าน มีจำนวน ร้อยละ ๒๗.๔
๒. อายุ	มีระดับอายุทั้ง คนหนุ่มและคนแก่ อยู่ในจำนวนที่ได้เปรียบ	มีอายุอยู่ในวัยค่อนข้างสูง เป็นกลุ่มที่มีอายุสูง ค่อนข้างน้อย	มีอายุค่อนข้างสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ
๓. การศึกษา	เป็นกลุ่มที่มีผู้จบการศึกษา ระดับ ป. ๕ ขึ้นไป สูงที่สุด ขณะเดียวกันก็มีผู้ที่จบ ป. ๔ ในอัตราส่วนค่อนข้างสูง	สมาชิกกลุ่มนี้ส่วนมากมีการศึกษา จบ ป. ๔ และมีผู้จบการศึกษา สูงกว่า ป. ๔ น้อยที่สุด	เป็นกลุ่มที่มีอัตราส่วนของผู้ที่จบ ป. ๔ น้อยที่สุด
๔. มีสถานภาพทางสังคม	สถานภาพทางสังคมต่ำสุด	สถานภาพทางสังคมค่อนข้างดี	มีสถานภาพทางสังคมสูงสุด
๕. ธุรกิจการเกษตร	มีกิจการขนาดเล็กที่สุด ประสิทธิภาพค่อนข้างต่ำ	มีกิจการขนาดกลาง และค่อนข้าง มีประสิทธิภาพ	มีกิจการขนาดใหญ่ที่สุด เมื่อเทียบกับ กลุ่มอื่น ๆ และมีประสิทธิภาพ

ลักษณะ	(เลี้ยงวัวนาน ๑ - ๓ ปี)	(เลี้ยงวัวนาน ๔ - ๖ ปี)	(เลี้ยงวัวนาน ๗ ปีขึ้นไป)
<p>๖. ฐานะทาง เศรษฐกิจ</p> <p>๗. ความเชื่อแบบ โบราณประเพณี</p> <p>๘. การติดต่อสื่อสาร</p>	<p>มีฐานะปานกลาง</p> <p>ไม่ค่อยมีความยึดมั่นในความเชื่อแบบโบราณประเพณีมากนัก</p> <p>มีการติดต่อกับคนนอกชุมชนน้อยที่สุด</p> <p>มีอัตราการใช้สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์น้อยที่สุด</p> <p>มีการใช้สื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์น้อยที่สุด</p>	<p>มีฐานะค่อนข้างดี</p> <p>มีความเชื่อเป็นกลาง ๆ</p> <p>ระหว่างความเชื่อแบบโบราณประเพณีกับความไม่ยึดมั่นในแบบเดิม</p> <p>มีการติดต่อกับคนทั้งในชุมชนและนอกชุมชน</p> <p>มีการอ่านข่าวสารต่าง ๆ ค่อนข้างมาก</p> <p>มีการใช้สื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์สูง</p>	<p>มีฐานะค่อนข้างดี</p> <p>มีแนวโน้มว่ามีความเชื่อแบบโบราณประเพณีมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ</p> <p>มีการติดต่อกับคนทั้งในชุมชนและนอกชุมชน</p> <p>มีการอ่านข่าวสารต่าง ๆ มาก</p> <p>รวมทั้งมีอัตราการอ่านเอกสารแนะนำเรื่องเลี้ยงวัวสูงที่สุด</p> <p>มีการใช้สื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์ค่อนข้างสูง</p>

จากการวางสรุปลักษณะต่าง ๆ ของสมาชิกที่เลี้ยงโคนม ตามระยะเวลา หรือจำนวนปีที่เลี้ยงโคนมแล้วจะเห็นว่า สมาชิกที่เลี้ยงโคนมมานาน ๗ ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีลักษณะเด่นที่สุด เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับลักษณะของผู้นำของใหม่ตาม ตาราง adopter categories^๑ จะพบว่า สมาชิกที่เลี้ยงโคนมมานาน ๗ ปีขึ้นไปนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่ม Innovator ของ Rogers มาก กล่าวคือ เป็นกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมสูงที่สุด มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี มีกิจการ ขนาดใหญ่ที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ และมีประสิทธิภาพ มีการติดต่อกับคนทั้งใน ชุมชนและนอกชุมชน มีการใช้สื่อมวลชนทั้งประเภทสิ่งพิมพ์และประเภทวิทยุโทรทัศน์ ค่อนข้างสูง มีความกล้าเสี่ยงมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เห็นได้จากอัตราส่วนในการกู้เงิน สหกรณ์มีค่อนข้างสูง และมีความคิดในการขยายอาชีพ ส่วนลักษณะอื่นที่ไม่สอดคล้อง กันกับลักษณะผู้นำของใหม่ ตามแนวของ Rogers ก็คือในเรื่องความเชื่อแบบ โบราณประเพณี ปรากฏว่า สมาชิกที่เลี้ยงโคนมมานาน ๗ ปีขึ้นไป กลับมีแนวโน้ม ว่ามีความเชื่อแบบโบราณประเพณีมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะสมาชิกที่เลี้ยงโคนม ในระยะ ๑ - ๓ ปีนั้น ไม่ค่อยมีความยึดมั่นในความเชื่อแบบโบราณประเพณีมากนัก ในขณะที่ผู้นำของใหม่ที่ Rogers ศึกษาไว้ไม่มีความเชื่อแบบพื้นบ้านเลย แต่จะ มีทัศนคติเป็นแบบวิทยาศาสตร์ หัวก้าวหน้า กล้าเสี่ยง นอกจากนี้ในเรื่องของ การศึกษา ปรากฏว่าสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๔.๔ มีระดับการศึกษาไม่เกิน ประถมปีที่ ๔ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับตัวแปร อื่น ๆ ที่นำมาศึกษาค้นคว้า จึงไม่สามารถที่จะระบุลงไปได้อย่างเต็มที่ว่าสมาชิกที่ เลี้ยงโคนมมานาน ๗ ปีขึ้นไปมีการศึกษาสูงแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ลักษณะที่แปลกออกไปจากผลการศึกษาของ Rogers นั้น อธิบายได้ว่า กลุ่ม ตัวอย่างที่ทำการศึกษาระหว่างของ Rogers และที่นำมาศึกษานี้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คนละกลุ่มกัน และสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างนั้นก็เป็ผล

^๑ Everett M. Rogers and Robel J. Burdge, Op. cit., p. 358.

ที่ทำให้แตกต่างกันออกไปด้วย แต่อาจกล่าวได้ว่าแนวทางการศึกษาในสังคม
ตะวันตกนั้นสามารถที่จะนำมาประยุกต์ให้เข้ากันได้กับการศึกษาวิจัยในสังคมไทย

ในการศึกษาลักษณะผู้นำของใหม่ที่ได้ถามสมาชิกที่เป็นตัวอย่างทั้งหมดควา
รู้ใหม่ว่าใคร เป็นผู้เลี้ยงวัวนม เป็นบ้านแรก ซึ่งคำตอบมีความแตกต่างกันออกไป
พอจะแสดงตารางความถี่ได้ดังนี้ คือ

บ้านแรกทีริ เริ่มเลี้ยงวัวนม	ร้อยละ
ผู้ใหญ่ไซ	๓๔.๖
ผู้ใหญ่หยุน	๕.๘
กำนันวิเชียร	๖.๐
บ้านทิดเพชร	๖.๐
บ้านนายวัน	๓.๗
บ้านนายเต็ก	๑.๕
เริ่มพร้อม ๆ กัน ไม่รู้บ้านไหนบ้านแรก	๑๒.๐
ไม่ทราบ	๒๖.๓

จะเห็นได้ว่ามีผู้ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ตอบตรงกันว่า เป็นบ้านแรกทีริ เริ่มเลี้ยง
วัวนม คือบ้านผู้ใหญ่ไซ ซึ่งคิดเป็นอัตราส่วนมากถึงร้อยละ ๓๔.๖ รองลงมาเป็น
บ้านผู้ใหญ่หยุน ร้อยละ ๕.๘ และบ้านกำนันวิเชียร และบ้านทิดเพชร ในอัตรา
ส่วนที่เท่า ๆ กัน ในการนี้จึงได้ทำการสัมภาษณ์พิเศษเฉพาะ ๔ คนแรก ที่มีอัตรา
ในการที่ชาวบ้านเลือกตอบสูง และได้้นำประวัติย่อและผลงานของแต่ละท่านลงไว้
ด้วยแล้ว สำหรับกำนันวิเชียรนั้น แต่แรกก็ตั้งใจไว้ว่าจะต้องสัมภาษณ์พิเศษและ
นำประวัติมาลงด้วย แต่ปรากฏว่าเมื่อตามไปสัมภาษณ์เพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม
๒๕๒๑ นั้น กำนันวิเชียร ไม่อยู่ติดๆ และบ้านกำนันวิเชียร ซึ่งปัจจุบันกำนันตำบล
หนองโพ อยุ่นนครปฐม และจากการถามผู้ใหญ่หยุน ปรากฏว่ากำนันวิเชียรไม่ได้
เลี้ยงวัวนมมาเป็นเวลา ๑๐ กว่าปีแล้ว ปัจจุบันกำนันวิเชียร นอกจากจะเป็น
กำนันแล้วยังมีอาชีพรับเหมาในการสร้างทางคย จึงไม่ได้สัมภาษณ์กำนันวิเชียรมา
เนื่องจากไม่มีผลงานด้านเลี้ยงวัวนมเลย นอกจากเป็นคนริเริ่มแล้วก็เลิกไปในระยะ
๒ ปี แรกนั้น

ประวัตินายไช้ จันทรภักษ์

นายไช้ จันทรภักษ์ หรือที่ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปเรียกติดปากว่า ผู้ใหญ่ไช้ ปัจจุบันอายุ ๗๒ ปี เคยเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลหนองโพ ปัจจุบัน ผู้ใหญ่ไช้ชรามากและป่วยเป็นอัมพาต จึงไม่สามารถให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้ เพราะฉะนั้นประวัติต่าง ๆ ของผู้ใหญ่นี้ได้จากการสอบถามนางเทียน จันทรภักษ์ ซึ่งเป็นภรรยา อายุ ๖๕ ปี แต่ยังเป็นผู้ที่แข็งแรงมาก ทำงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ผู้ใหญ่ไช้มีบุตรทั้งหมด ๕ คน ชาย ๒ คน หญิง ๓ คน บุตรคนโต เป็นชายอายุ ๔๓ ปี ปัจจุบันเป็นครู ส่วนคนเล็กสุดเป็นหญิงอายุ ๒๔ ปี กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง บุตรคนที่ ๓ ซึ่งเป็นชายนั้นจบเทคนิค นอกนั้นมีการศึกษาระดับประถมศึกษาบ้าง ระดับมัธยมปีที่ ๖ บ้าง บุตรที่ช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ในบ้านเป็นบุตรหญิงทั้งสิ้น ผู้ที่ช่วยสืบต่ออาชีพการ เลี้ยงวัวนมคือภรรยา และบุตรหญิงซึ่งยังโสดอีก ๔ คน

ผู้ใหญ่นี้มีความเป็นลูกเบิกในเรื่องการ เลี้ยงวัวนมอย่างแท้จริง ในตำบลหนองโพ เริ่มแรกนั้นผู้ใหญ่นี้ก็มีอาชีพทำนา ผู้ใหญ่ไช้เป็นบุคคลที่ขวนขวาย และมีมานะพยายามมาก และเป็นผู้ที่กว้างขวางรู้จักคนต่าง ๆ มาก เมื่อ ๒๐ กว่าปีที่แล้วมา ผู้ใหญ่ไช้ป่วยเป็นโรคกระเพาะ หมอแนะนำให้ดื่มนมสดเป็นประจำทุกวัน และตัวผู้ใหญ่นี้เองชอบพอกับสัตว์แพทย์ที่ราชบุรี ท่านผู้นี้จึงได้ให้แพะมาเลี้ยง ๑ ตัว เพื่อไว้คั้นนมได้ทุกวัน ผู้ใหญ่ไช้เริ่มจากเลี้ยงแพะรีคั้น และขยายมาเป็นเลี้ยงวัวนม ซึ่งได้มาจากที่สืบทอดพอรู้จักกับผู้ใหญ่ไช้ และให้วัวนมแก่ผู้ใหญ่นี้มาเลี้ยง ผู้ใหญ่ไช้ก็ได้นำวัวพันธุ์มาผสมเลี้ยงกับวัวแขกที่ได้มาจากกลายเป็นวัวพันธุ์นมที่จะให้คั้นได้ ผู้ใหญ่ไช้ เป็นผู้ที่ใคร ๆ ร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์ โคนมหนองโพขึ้นมา และได้รับเป็นกรรมการสหกรณ์อยู่ ๒ ปีติด ๆ กัน ปัจจุบันบ้านผู้ใหญ่นี้เลี้ยงวัวนมทั้งหมด ๒๒ ตัว โดยที่มีนมส่งสหกรณ์วันละประมาณ ๕๐ กิโล ไร่ราคาโคโลกรมละ ๔.๖๐ - ๔.๘๐ บาท แล้วแต่คุณภาพของนม เดือน ๆ หนึ่งมีรายได้จากการ เลี้ยงวัวนม หักค่าใช้จ่ายแล้วประมาณ ๖,๐๐๐ กว่าบาท นอกจากเลี้ยงวัวนมแล้ว

ยังเลี้ยงหมูอีกประมาณ ๑๓ ตัว เป็นแม่หมู ๓ ตัว และหมูเนื้อ ๑๐ ตัว สำหรับอุปสรรคในการเลี้ยงวัวนมมีเพียงอย่างเดียวคือการหาหญ้าให้วัว โดยเฉพาะในหน้าแล้งซึ่งเนื้อที่ ๑๒ ไร่ ที่ใช้ปลูกหญ้าให้วัวพอกับหน้าแล้งก็ไม่พอ ต้องไปเก็บมาจากที่อื่นมาเพิ่มเติมด้วย ฐานะบ้านผู้ใหญ่ไชนันไคว่าเป็นผู้ที่มีฐานะค่อนข้างมั่งมี

ผลงานที่ภูมิใจที่สุดของผู้ใหญ่ไชนันไคก็เป็นเรื่องการเลี้ยงวัวนม โดยเคยส่งวัวเขาประกวดในงานเกษตรประจำปี ๒๕๑๗ ประกอควัวนมประเภทวัวสาว ได้รับรางวัลที่ ๒ นอกจากนี้ในระหว่างที่เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๓ นั้น ผู้ใหญ่ไชนันไคได้รับพระราชทานเหรียญทองช่างเผือก และเหรียญเงินช่างเผือก ซึ่งแสดงถึงเกียรติประวัติและผลงานอันดีเด่นของผู้ใหญ่ไชนันไคได้รับพระราชทานเหรียญดังกล่าว

ประวัตินายหยุน ทวงสุวรรณ

นายหยุน ทวงสุวรรณ อดีตผู้ใหญ่บ้าน ปัจจุบันอายุ ๕๔ ปี มีบุตร ๔ คน ชาย ๓ คน หญิง ๑ คน บุตรคนโตจบการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบรองจบเทคนิค คนที่ ๓ ที่ ๔ จบ ม.ศ. ๕ และ ม.ศ. ๓ ผู้ใหญ่หยุนเริ่มเลี้ยงวัวนมเมื่อปี ๒๕๐๕-๒๕๐๖ โดยรู้เรื่องวัวนมครั้งแรกจากหน่วยผสมเทียม กรมปศุสัตว์ที่เขามาส่งเสริมการเลี้ยงวัวนม ผู้ใหญ่หยุนเคยดำรงตำแหน่งประธานสหกรณ์อยู่ ๒ ปี และเป็นกรรมการสหกรณ์ ๒ ปีติด ๆ กัน ปัจจุบันเป็นเพียงสมาชิกสหกรณ์แต่เพียงอย่างเดียว และนอกจากนี้ยังเป็นกรรมการสมาคมผู้เลี้ยงสุกร จังหวัดราชบุรี ด้วย

ปัจจุบันผู้ใหญ่หยุนมีฟาร์มโคเนม ทวงสุวรรณ โดยมีวัวนมที่เลี้ยงอยู่เอง ๑๒ ตัว และรับซื้อนมจากสมาชิกรายอื่น ๆ ที่ติดคือซื้อขายนมอยู่เป็นประจำ ฟาร์มทวงสุวรรณ ผลิตนมถุงขายตามร้านก๋วยเตี๋ยวใกล้เคียง โดยสามารถผลิตได้วันละประมาณ ๑,๐๐๐ กว่าถุง นอกจากกิจการวัวนมแล้ว ฟาร์มทวงสุวรรณยังเลี้ยงหมูอีกประมาณ ๑๐๐ กว่าตัว และผู้ใหญ่หยุนยังเป็นเจ้าของโรงสีข้าวที่ลาลอ จังหวัด

กาจนบุรี อีกด้วย เพราะฉะนั้นที่ฟาร์มดวงสุวรรณ จึงมีข้าวและอาหารสัตว์
 ขายให้แถวบ้านทั่ว ๆ ไปด้วย สถานะทางเศรษฐกิจของผู้ใหญ่หุ่ยนั้นนับได้ว่า
 ค่อนข้างร่ำรวยมากทีเดียว เนื่องจากยังเป็นผู้ที่ไม่แก่มาก และมีบุตรชายซึ่ง
 สามารถช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ได้ดี มีกิจการต่าง ๆ มากอย่าง ซึ่งติดกับ
 บ้านผู้ใหญ่ไซ่ ซึ่งมีตัวแวมอย่างเดียวนั้นเป็นหลัก ประกอบกับกำลังแรงงานที่ช่วย
 ก็เป็นหญิง จึงไม่สามารถจะขยายกิจการหรือคิดทำกิจการอย่างอื่นให้กว้างขวาง
 ออกไปได้

ผลงานที่ภาคภูมิใจที่สุดของผู้ใหญ่หุ่ย ก็คงเป็นเรื่องวันนี่เอง
 เพราะได้รับโล่พระราชทานตั้งแต่ปี ๒๕๐๗ - ๒๕๐๘ และทุกครั้ง ได้รับรางวัล
 ที่ ๑ ชนะเลิศในการประกวดวัว นอกจากนี้ยังประกวดพันธุ์หมู ได้รับรางวัลด้วย
 รวมทั้งหมคที่ผู้ใหญ่หุ่ยได้รับรางวัลทั้งการประกวดวัวนม และประกวดหมู ทั้งหมด
 ๑๘ ครั้ง สำหรับความเห็นของผู้ใหญ่หุ่ยที่มีต่อสหกรณ์โคนมนั้น ได้แสดงข้อคิด
 เห็นว่าสหกรณ์ฯ ไปไม่ทันคนอื่นในเรื่องทางการค้า และว่าความเจริญของสหกรณ์
 นั้นรุคหน้าไปกว่าสมาชิก ในขณะที่สมาชิกส่วนใหญ่พื้นฐานทางการศึกษายังไม่ดี
 หรือยังไม่พร้อม ทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์ในบางเรื่องต้องล่าช้าหรือเสียผลไป

ประวัตินายเพชร นิโกธา

นายเพชร นิโกธา ปัจจุบันอายุ ๕๕ ปี มีบุตร ๖ คน ชาย ๕ คน
 หญิง ๑ คน ส่วนมากแล้วบุตรนายเพชรมีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ มีคนที่ ๔
 ซึ่งเป็นหญิงจบอาชีวกรปฐมและกำลังเข้าศึกษาต่อที่เพาะช่าง คนที่ ๕ จบประถม
 ศึกษาปีที่ ๗ ส่วนคนเล็กสุด กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

นายเพชร เคยดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการสหกรณ์ และปัจจุบันเป็น
 ประธานกลุ่มสหกรณ์ ปัจจุบันนายเพชร เลี้ยงวัวนม ๑๗ ตัว โดยเริ่มเลี้ยงวัวนม
 รุ่นเดียวกับผู้ใหญ่หุ่ย นอกจากเลี้ยงวัวนมแล้ว ยังเลี้ยงหมูอีก ๓๐๐ กว่าตัว
 โดยเพิ่มเลี้ยงในปีนี้เอง และยังทำไร่อ้อยอีกด้วยประมาณ ๑๐ ไร่ นอกจากนี้

ยังคิดจะปลูกมะนาวขาย คิดจะปลูกหน่อไม้ ซึ่งเป็นโครงการที่จะทำในเร็ว ๆ นี้ด้วย งานที่นายเพชรภูมิใจที่สุดก็เป็นเรื่องการเลี้ยงวัวนมนี้เอง เพราะเป็นรายได้หลักที่หารายได้ให้ทุกวันไม่มีวันหยุด นอกจากนี้นายเพชรยังเคยส่งวัวเข้าประกวดและได้รับรางวัลที่ ๓ ด้วย สำหรับอุปสรรคในการเลี้ยงวัวนมที่บ้านไหน ๆ ที่เลี้ยงวัวมากก็มีอุปสรรคอย่างเดียวกันทั้งสิ้น นั่นคือเรื่องหญ้าให้วัวในหน้าแล้ง หน้าฝนไม่มีปัญหา หญ้าอุดมสมบูรณ์ แต่เขาหน้าแล้งที่โคก็คองออกไปหาหญ้าในเขตอื่น ๆ มาให้วัวทุกครั้งไป ฐานะทางเศรษฐกิจของนายเพชรค่อนข้างมั่งมี แต่ในระดับที่น้อยกว่าผู้ใหญ่หยุน ถึงแมวนายเพชรจะไม่ใช้คนช่างพูดแต่ก็มีความคิดอ่านที่จะทำกิจการต่าง ๆ ให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ และคิดที่จะทำงานอื่น ๆ กันไปด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้มีบุตรชายที่คอยเป็นแรงช่วยอยู่ด้วยถึง ๓ คน จึงสามารถคิดอ่านทำงานให้ไ้มากกว่าที่ทำอยู่ในปัจจุบัน

จากประวัติของผู้นำในการเลี้ยงวัวนมทั้ง ๓ ท่านที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าทั้ง ๓ คนนี้มีคุณสมบัติต่าง ๆ จักอยู่ในกลุ่มแรกที่ยอมรับของใหม่ตามตารางที่กล่าวไว้ในตอนต้น จะสังเกตได้ว่า ผู้นำเหล่านี้มิได้หยุดอยู่กับที่ในกิจการที่ทำอยู่เท่านั้น แต่มีความกระตือรือร้น และมีความคิดที่จะทำงานอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา อย่างกรณีผู้ใหญ่หยุน มีกิจการ โรงสี มีการขายเมล็ดจัดจำหน่ายเองผลิตเองเสร็จ มีการผสมอาหารสัตว์ขาย นายเพชร นั้นกำลังสร้างเล้าหมูเพิ่มและคิดจะทำเป็นงานใหญ่ และมีโครงการจะปลูกมะนาว ปลูกไผ่ เพื่อนำหน่อมาขายและบริโภคน้ำดื่มถึงแม้ขนาดกิจการจะแตกต่างจากผู้ใหญ่หยุน แต่ก็นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีความคิดก้าวหน้า และมีความคิดริเริ่มคนหนึ่ง สำหรับกรณีผู้ใหญ่ไชนั้น เนื่องจากสุขภาพและสังขารไม่อำนวย จึงทำให้ดูเหมือนว่าไม่มีความคิดจะประกอบกิจการงานต่าง ๆ แต่จากคำบอกเล่าของภรรยาผู้ใหญ่ไชนั้น ปัจจุบันผู้ใหญ่ไช้ก็ยังมีความคิดจะทำโน่นทำนี่เสมอ แต่ไม่สามารถทำเองได้ ผู้ที่ดำเนินกิจการต่อจากผู้ใหญ่ไช้ก็ล้วนแต่เป็นหญิงทั้งสิ้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดอยู่ในตัวในการที่จะขยายกิจการหรือคิดทำงานอื่น นอกเหนือไปจากเลี้ยงวัวนมได้ ผู้ใหญ่ไช้เรียกได้ว่าเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มและแนะนำให้ชาวบ้านหันมาเลี้ยงวัวนมอย่างแท้จริง

สำหรับชาวบ้านคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านนั้น ที่ยอมรับการ เลี้ยงวัวนมที่หลัง หรือชากวาคคนอื่น ๆ นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะอุปสรรคทางเศรษฐกิจด้วย เพราะชาวนาที่ร่ำรวยหรือมั่งคั่งเท่านั้นที่มีโอกาสหรืออยู่ในฐานะที่จะใช้ของใหม่ ได้อย่างเต็มที่^๑ ในกรณีเรื่องการยอมรับการ เลี้ยงวัวนมยิ่งเห็นได้ชัดเจนมาก เพราะถ้าสมาชิกสหกรณ์หรือชาวบ้านจะหันมาเลี้ยงวัวนมทันที ต้องลงทุนซื้อแม่วัว พันธุ์ที่ดีใหม่ได้ในราคาตัวหนึ่งประมาณแปดพันบาท ถึงหมื่นกว่าบาท แต่ถ้าจะเริ่ม คนเลี้ยงตั้งแต่ เป็นวัวพันธุ์พื้นเมืองและผสมกับวัวนมพันธุ์อื่น ต้องใช้เวลา ๔ - ๖ ปี กว่าจะได้วัวนมที่สามารถใหม่ได้ จะเห็นได้ว่าทั้งสองกรณีไม่อยู่ในวิสัยของชาวบ้าน พื้น ๆ ทั่ว ๆ ไปที่จะยอมรับได้ ยิ่งในระยะเริ่มแรกด้วยแล้วย่อมมีอุปสรรคต่าง ๆ ในการ เลี้ยงดูและความไม่แน่ใจในผลผลิตอยู่มาก และของใหม่ใด ๆ ก็ตามที่จะ ไม่มีการต่อต้านนั้นก็น้อยมาก^๒ ประกอบกับตลาดนมเมื่อระยะ ๑๐ ปีก่อนก็ยังมี จำกัด เกษตรกรที่เลี้ยงวัวนมประสบปัญหาการขายผลผลิตผลอย่างมาก เพราะตลาด นมมีจำกัดเฉพาะเมืองใหญ่ ๆ อย่างกรุงเทพฯ เท่านั้น และคนไทยในสมัยนั้นก็ยังไม่นิยมบริโภคนมเหมือนในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชาวบ้านโดยทั่ว ๆ ไปไม่กล้า เลี้ยงที่จะลงทุนกับการ เลี้ยงวัวนม ต่อเมื่อโรงงานนมผงในพระบรมราชูปถัมภ์มาสร้าง ขึ้นเรียบร้อยแล้วนั้นแหละ ชาวบ้านในตำบลหนองโพและตำบลใกล้เคียงจึงได้หันมา เลี้ยงวัวนมอย่างจริงจัง เพราะมองเห็นแล้วว่าจะมีที่ส่งนมไปได้อย่างสม่ำเสมอและ ทุกวัน และการ เลี้ยงวัวนมถ้าเลี้ยงอย่างเอาใจใส่และถูกต้องตามหลักวิชาแล้ว

^๑ W.F. Wertheim, "Resistance to Change - From Whom?",

Modernization in South - East Asia, Hans - Dieter Evers ed.,

(London : Oxford University Press, 1973), p. 106.

^๒

Francis R. Allen, Socio - Cultural Dynamics, (New York: The Macmillan Company, 1971), p. 273.

ก็สามารถที่จะทำรายได้ให้แก่เจ้าของได้มากทีเดียว ปัจจุบันชาวบ้านก็ได้หันมา
ยึดการเลี้ยงวัวนมเป็นอาชีพ เพราะทำรายได้หลักให้แก่ครอบครัว เนื่องจากว่า
นมสามารถให้นมได้ทุกวัน ตัวหนึ่งถ้าให้นมก็สามารถให้ได้ถึงวันละประมาณ ๑๐
กิโลกรัม ถ้าคิดความได้ราคาค่าสุกตามมาตรฐานที่กำหนดไว้คือ ๔.๒๕ บาท ก็
สามารถให้เงินได้วันละเกือบห้าสิบบาท วันนมตัวหนึ่ง ๆ สามารถให้นมได้นาน
ถึง ๑๐ ปี ตลาดนมในขณะนี้ก็กว้างขวางมาก เนื่องจากความสะดวกในการ
ขนส่ง และความนิยมในการบริโภคนมของคนไทยก็มากขึ้น ชาวบ้านจึงได้หันมา
เลี้ยงโคนมกันอย่างกว้างขวาง เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า พวกที่เป็นกลุ่มที่เรียก
ว่า Laggards นั้นจะยอมรับการเลี้ยงวัวนมก็ต่อเมื่อมองเห็นประโยชน์อย่าง
แท้จริง และไม่คงเสี่ยงในการลงทุน

ถึงแม้ว่าจะมีชาวบ้านนิยมเลี้ยงวัวนมกันแทบทุกครัวเรือนก็ตาม ก็ไม่
ทำให้เกิดภาวะนมล้นตลาดไม่มีที่ขายอย่างในสมัยเริ่มแรก ก่อนจัดตั้งเป็นรูปสหกรณ์
ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจุบันทางโรงงานนมผงได้ขยายกิจการ โดยสร้างโรงงานใหม่
และสั่งซื้อเครื่องจักรที่ทันสมัยมาจากต่างประเทศ ในการผลิตนมถึงให้ได้มากขึ้น
และถูกสุดลักษณะมากขึ้น อันที่จริงแล้วกิจการเลี้ยงวัวนม ควรได้รับการส่งเสริม
อย่างจริงจังยิ่งไปกว่าเท่าที่เป็นอยู่ เพราะประเทศเรายังต้องเสียเงินตรา
ต่างประเทศเป็นจำนวนหลายพันล้านบาทในการสั่งซื้อนมจากต่างประเทศ ถ้าเรา
สามารถขยายและส่งเสริมการผลิตนมในประเทศให้ได้มากพอกับความต้องการของ
ตลาด ในการผลิตนมในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ได้จากนมด้วย ก็จะสามารถ
ลดเงินตราของประเทศไปได้อีกมาก สักส่วนประชากรของไทยส่วนใหญ่มีเด็ก
อายุต่ำกว่า ๑๐ ขวบมากถึงร้อยละ ๓๑.๕^๑ เพราะฉะนั้น ตลาดนมจะเป็นกิจการ

^๑ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำมะโนประชากร และเคหะ ๒๕๑๓
ทั่วราชอาณาจักร, (นครหลวงกรุงเทพธนบุรี : ชุมชนสหกรณ์การชายและ
การซื้อแห่งประเทศไทย, มปป.), หน้า ๑๒.

ที่ทำรายได้ให้สูงแก่การลงทุน และคุณแก่การที่รัฐจะส่งเสริมใหญ่เลี้ยงวัวนม
มีกำลังใจที่จะขยายกิจการของตนออกไปให้มากขึ้นและดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

ปัจจุบันสมาชิกสหกรณ์ที่เลี้ยงวัวนมกำลังประสบปัญหาเรื่องอาหารให้วัว
ซึ่งได้แก่หญ้าที่หายากในฤดูแล้ง และอาหารเสริมของวัวที่แพงขึ้นทุกวัน ซึ่งกรณี
นี้สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๔.๑ เคืองครอน ขณะเดียวกันกับที่สมาชิกสหกรณ์
ต้องลงทุนในการให้อาหารวัวสูง แคราคาแม่ที่ทางสหกรณ์รับซื้อนั้น สมาชิกส่วนใหญ่
ร้อยละ ๓๐.๘ ต้องการให้ราคาแม่สูงขึ้น มิเช่นนั้นแล้วรายได้ที่ไ้มากก็จะไม่คุ้ม
กับทุนที่ลงไป เพราะฉะนั้นจึงมีสมาชิกร้อยละ ๓ เสนอให้ลดราคาอาหารสัตว์
และร้อยละ ๒.๓ เสนอให้ทางสหกรณ์หาที่ปลูกหญ้าให้แก่สมาชิก หรือไม่ก็จัด
หาหญ้ามาขายแก่สมาชิก ซึ่งเรื่องนี้ทางสหกรณ์น่าจะได้รับการคุ้มครองของ
สมาชิก และหาทางช่วยเหลือสมาชิกแทนที่จะทำได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย